

Ehdotus A 1976/UHN
Käsittelijä Kestävä Pohjola -valiokunta

Mietintö, joka koskee jäsenehdotusta pohjoismaisesta yhteistyöstä Itämeren merituulivoiman turvaamiseksi (A 1976/UHN)

Kestävä Pohjola -valiokunta ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että kartoitetaan merituulivoimahankkeiden optimaalinen sijoittaminen yli kansallisten rajojen.

että luodaan ylimääräiset kaapeliyhteydet merituulivoimahankkeita varten.

että varmistetaan merituulivoimahankkeisiin liittyviin kaapeliyhteyksiin kohdistuvan ilkvallan valvonta.

että kutsutaan Baltian maat mukaan laatimaan yhteinen Itämeren energiantuotantoa ja kuljetuksia koskeva kokonaissuunnitelma.

Taustaa

Marienburgin julkilausuman¹ mukaisesti Itämeren merituulivoiman kapasiteetti on määrä seitsenkertaistaa.

Tuulivoima edistää uusiutuvan energian käyttöä ja vihreää siirtymää, mikä on myönteistä maapallon ilmaston lämpenemisen ja ilmastonmuutoksen vastaisessa taistelussa. Tuulivoima edistää myös energiahuollon varmuutta aikana, jolloin fossiilisten polttoaineiden hinnoittelua käytetään vallankäytön välineenä yhteiskuntiemme vahingoittamiseksi.

Itämerellä on strateginen merkitys. On tärkeää tunnustaa, että energiapolitiikka liittyy kiinteästi turvallisuus- ja elintarvikepolitiikkaan. Yhteistyö Itämeren merituulivoiman turvaamiseksi ei vain edistäisi itsenäisyyttä energiakysymyksissä vaan vahvistaisi alueella sijaitsevien Euroopan maiden turvallisuusasemaa. Uusiutuva energia, etenkin tuulivoima, vähentää haavoittuvuutta energiahuoltoon kohdistuvien uhkien varalta.

---

¹ <https://www.kefm.dk/aktuelt/nyheder/2022/aug/oestersoeens-lande-styrker-samarbejde-om-mere-havvind-og-oeget-energisikkerhed->

Jotta Itämereen rakennettavien tuulivoimalaitosten laajamittainen laajentaminen sujuisi optimaalisesti, Pohjoismaiden ja Baltian maiden on yhteistyössä laadittava Itämeren energiantuotantoa ja energiakuljetuksia koskeva kokonaissuunnitelma. Tästä syystä olisi tärkeä saada aikaan yhteispohjoismais-balttilainen suunnitelma, jossa käsitellään merituulivoiman laajentamista ja sen vaikutuksia Itämeren haavoittuvaan ympäristöön sekä muita näkökulmia, kuten puolustusta, liikennettä, kalastusta ja turvallisuusasioita sekä strategisesti tärkeän infrastruktuurin suojelua.

Pohjoismailla on erilaisia kokemuksia merituulivoimapuistoista ja niihin liittyvistä haasteista. Kun merituulivoimaan liittyvät tavoitteet ovat näin kunnianhimoiset, velvollisuutemme on vähentää laitoksista ja niiden käytöstä aiheutuvia kielteisiä ympäristövaikutuksia Itämeren ekosysteemille mahdollisimman laajalti. Riskinä on, että Itämeren ekologiaa (meriympäristö, kalat, linnut ja eläimet) rasitetaan entisestään, jos kansallisia tavoitteita ei koordinoita maiden rajojen yli.

Vireillä on useita ehdotuksen kannalta relevantteja hankkeita. Näitä ovat:

- BaltHub – Interconnecting the Baltic Sea countries via offshore energy. Tutkimushanke, jossa keskityttiin Itämeren energiahubien kustannustehokkuuteen.
- Amber – Impacts of ambitions energy policy pathways. Tutkimushanke, jossa keskityttiin Baltian maiden pitkän aikavälin energiaskenaarioihin.

Muissa järjestöissä toteutettuja hankkeita:

- **BASREC – Baltic Sea Region Energy Cooperation**, jonka puitteissa on toteutettu seuraavat keskeiset hankkeet
  - Electricity grid expansion in the context of renewables
  - Analysis of conditions for wind power in the Baltic Sea Region
- **BEMIP – The Baltic Energy Market Interconnection Plan**
- Tutkimus nimeltä "STUDY ON BALTIC OFFSHORE WIND ENERGY COOPERATION UNDER BEMIP" https://www.ea-energianalyse.dk/wp-content/uploads/2020/02/1811_rap.pdf

Raportissa *Accommodating biodiversity in Nordic offshore wind projects* otetaan esille keskeisiä haasteita, jotka liittyvät Pohjolassa suunniteltuun tuulivoimarakentamiseen. Haasteena ovat eturistiriidat, sidosryhmien monimutkaiset osallistamisprosessit sekä se, ettei hankkeiden vaikutuksista biodiversiteettiin ja ekosysteemeihin ole riittävästi tietoa.

Raportissa *Coexistence and nature inclusive design in Nordic offshore wind farms* todetaan, että tuulivoiman lisärakentamisen suurimmat haasteet koskevat maankäytön konflikteja, luvitusprosesseja ja luonnonsuojelua.

Itämeren tila on heikko. Syinä ovat etenkin kalastus ja ravinnepestöt, joita tulee esimerkiksi maataloudesta ja jätevesistä. Pohjoismaat ovat erittäin riippuvaisia Itämerestä sekä sen luonnon monimuotoisuudesta ja ekosysteemeistä.

Luonto vaikuttaa ratkaisevasti ruoantuotantoon, puhtaan juomaveden saatavuuteen ja ilmastomuutoksen torjumiseen. Maailman talousfoorumin mukaan luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen odotetaan seuraavan vuosikymmenen aikana olevan yksi kolmesta suurimmasta riskialueesta, joka uhkaa maailmantaloutta. On arvioitu, että luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen voi maksaa puolet maailman BKT:sta. Joulukuussa 2022 maailman maat hyväksyivät kansainvälisen sopimuksen, jonka tavoitteena on pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen ja ekosysteemien tuhoutuminen sekä edistää luonnon ennallistamista.

Siksi Pohjoismaiden on yhdessä varmistettava Itämeren kestävä hallinnointi ja tehtävä yhteistyötä Itämeren merituulivoiman turvaamiseksi. Yhteistyössä tulee huomioida tasapaino merituulivoiman tuomien etujen sekä Itämeren ekosysteemien suojelemisen ja ennallistamisen välillä.

Valiokunnan näkemykset

Valiokunta pitää Itämeren merituulivoimaan liittyvää pohjoismaista yhteistyötä erityisen tärkeänä. Valiokunta panee tyytyväisenä merkille Pohjoismaiden tavoitteet energiayhteistyön tiivistämisestä ja uusiutuvan energiantuotannon lisäämisestä, mihin sisältyy myös yhteinen tavoite merituulivoimakapasiteetin seitsenkertaistamisesta vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteena on rakentaa Itämerelle 19,6 GW merituulivoimaa vuoteen 2030 mennessä. Tämänhetkinen kapasiteetti on 2,8 GW.

Valiokunta toteaa, että Tanska ja Saksa ovat hiljattain sopineet Saksan liittämistä Bornholmin energiasaareen, mikä takaa vihreän sähkön toimitukset jopa 4,5 miljoonalle tanskalaiselle ja saksalaiselle kotitaloudelle vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi Tanska ja Baltian maat ovat sopineet viranomaisyhteistyöstä Tanskan merituulivoimalakokemusten välittämiseksi Baltian maihin.

Valiokunta katsoo, että Itämerellä on strateginen merkitys. On tärkeää tunnustaa, että energiapolitiikka liittyy kiinteästi turvallisuus- ja elintarvikepolitiikkaan. Yhteistyö Itämeren merituulivoiman turvaamiseksi ei vain edistäisi itsenäisyyttä energiakysymyksissä vaan vahvistaisi alueella sijaitsevien Euroopan maiden turvallisuusasemaa.

Valiokunta on pannut merkille Pohjoismaiden ministerineuvoston vastauksen suositukseen 29/2023 sekä hallitusten vastauksen suositukseen 28/2023 Pohjolasta

merituulivoiman johtavana voimana. Vastauksista ilmenee muun muassa seuraavaa: *Pohjoismaiset kantaverkko-operaattorit tekevät tiivistä yhteistyötä sekä sähköverkon kehittämiseen, järjestelmien ylläpitoon että sähkömarkkinoihin liittyvissä kysymyksissä. Verkon kehittämisestä on yhtenä esimerkkinä viime vuonna 25. lokakuuta julkaistu yhteispohjoismainen Grid Development Perspective 2023². Raportissa annetaan yleiskuva pohjoismaisen sähköjärjestelmän tulevaisuudennäkymistä ja esitetään myös joukko päätelmiä pohjoismaisesta sähköjärjestelmästä.*

Valiokunta kiinnittää huomiota ministerineuvoston Ruotsin-puheenjohtajakauden ohjelmaan, josta ilmenee seuraavaa: *”pitäen painopisteenä positiivisten synergiaetujen tunnistamista Ruotsin odotetaan puheenjohtajakaudellaan edistävän kestävän ja kilpailukykyisen elintarviketuotannon edellytyksiä yhteisvaikutuksessa muiden toimien, kuten merellä tuotettavan energian, ammattikalastuksen, vesiviljelyn ja luonnonsuojelun, kanssa”.*

Merituulivoimahankkeiden optimaalisten sijaintipaikkojen kartoittamisen ja Itämeren alueen energiantuotantoa ja kuljetuksia koskevan kokonaissuunnitelman laatimisen osalta valiokunta viittaa Pohjoismaisen energiantutkimuksen (NEF) relevantteihin raportteihin. Raportissa *Accommodating biodiversity in Nordic offshore wind projects* tuodaan muun muassa esiin keskeisiä haasteita, jotka liittyvät Pohjolassa suunniteltuun tuulienergian lisäämiseen. Haasteita ovat puutteelliset tiedot hankkeiden vaikutuksista biodiversiteettiin ja ekosysteemeihin, eturistiriidat sekä monimutkaiset intressiosapuolten osallistamisprosessit. Valiokunta kannattaa raportin suositusta siitä, että Pohjolan kannattaisi tehdä yhteistyötä luonnon monimuotoisuuden vaikutuksia koskevien tietokantojen osalta sekä ekosysteemien tilan ennallistamiseksi ja parantamiseksi. Lisäksi Pohjola voisi käynnistää meren aluesuunnittelua koskevan yhteistyön ja tutkia mahdollisuuksia jakaa kokemuksia sidosryhmien osallistamiskäytännöistä.

Raportissa *Coexistence and nature inclusive design in Nordic offshore wind farms* todetaan, että tuulivoiman lisärakentamisen suurimmat haasteet koskevat maankäytön konflikteja, luvitusprosesseja ja luonnonsuojelua. Valiokunta yhtyy raportin päätelmiin, joiden mukaan sopuisa rinnakkaiselo on ratkaiseva edellytys sekä energiakriisin että luontokriisin ratkaisemiselle, ja hallitusten katsotaan olevan päävastuussa rinnakkaiselon mahdollistavien kehysten luomisesta.

Maarianhaminassa 17. syyskuuta 2024

Tove Elise Madland (A)
Johan Andersson (S)

Lene Westgaard-Halle (H)
Teitur Björn Einarsson (Sj.)

---

² https://www.svk.se/siteassets/om-oss/rapporter/2023/svk_ngpd2023.pdf

Nina Fellman (ÅSD)
Åsa Karlsson (S)
Ola Elvestuen (V)
Emma Berginger (MP)
Krista Mikkonen (vihr.)

Mariane Paviasen (IA)
Angelika Bengtsson (SD)
Staffan Eklöf (SD)
Himanshu Gulati (FrP)